

Forelesningsplan for emne 2: Patofysiologi, sykdomslære, utredning og behandling, GERSYK4402

Høst 2011 (15 studiepoeng) og Vår 2012 (5 studiepoeng)

Emneansvarlig: Karen Bjøro

Sted: Nedre Ullevål, rom 201, og diverse undervisningslokaler etter avtale

Tid:

Uke 36: 7-9 september

Uke 37-38: Studieoppgaver, selvstudium

Uke 45: Studieoppgaver, selvstudium

Uke 46: Forelesninger - 14-18 november

Uke 47-48: Studieoppgaver, selvstudium

Uke 49: Forelesninger - 5-9 desember

Uke 50: Studieoppgaver, selvstudium

Uke 51-Uke 1: Semester pause

Uke 2: Studieoppgaver, selvstudium

Uke 3: Forelesninger – 16. januar-20. januar

Uke 5-6: Veiledet klinisk praksis

Uke 10: Eksamen – 5. mars

Mål for kurset er at studenten:

- har avanserte kunnskaper om de mest vanlige fysiske og psykiske sykdommer og symptomtilstander hos eldre
- forstår samspillet mellom disponerende, utløsende og vedlikeholdende årsaksfaktorer
- vurderer betydningen av biologiske, psykologiske og miljømessige årsaksfaktorer
- vurderer hvordan komorbide tilstander påvirker sykdomsbilde og valg av behandling
- gjenkjenner klinisk bilde og diagnostiserer vanlige sykdommer hos eldre
- iverksetter forebygging og behandling med særlig fokus på alternativer til medikamentelle tiltak

Hovedtema:

- Sentrale patofysiologiske endringer hos eldre
- Sentrale symptomer og tilstander som: dehydrering, ernæringssvikt, tann- og munnhelse, fall, smerte, ulike atferdssymptomer, kognitiv svikt, sansesvikt, inaktivitet, isolasjon, fatigue, søvnforstyrrelser og frailty (skrøpeligheit)
- Sentrale fysiske lidelser hos eldre som: hypertensjon, ischemisk hjertesykdom, hjerneslag, hjertesvikt, cancer, infeksjoner, respirasjonslidelser, muskel/skjelett-lidelser, diabetes, delirium
- Aldersdemens
- Sentrale psykiske lidelser hos eldre som: depresjoner, angst, atferdsmessige og psykiske symptomer ved demens (APDS), psykose, agitasjon, apati
- Utredning, symptomvurdering og diagnostisering
- Forebygging og behandling

Læringsformer:

- Forelesninger, seminarer, selvstudier og nettbaserte oppgaver.
- 80 timer klinisk praksis med fokus på å undersøke, vurdere og diagnostisere. Kliniske studier omfatter klinikker, trening i ferdighetslaboratorie og tilrettelagt veiledet praksis i uke 5 og 6 våren 2012 hos allmennleger, på sykehjem og i spesialisthelsetjenesten.

Pensum

Jarvis, Carolyn. Physical Examination and Health Assessment. 6th edition. St. Louis, MO: Saunders Elsevier; 2012. ISBN: 978-1-4377-0151-7

Jarvis, Carolyn. Physical Examination and Health Assessment. 6th edition. Student Laboratory Manual. St. Louis, MO: Saunders Elsevier; 2012. ISBN: 978-1-4377-1445-6

Wyller, Torgeir Bruun. Geriatri – En medisinsk lærebok. Første utg. Oslo: Gyldendal Akademisk; 2011. ISBN: 9788205412224

Anbefalt litteratur:

Hunskår, Steinar. Redaktør. Allmennmedisin. Oslo: Gyldendal akademisk; 2003. ISBN: 9788205307797

Engedal K & Wyller TB, Redaktører. Aldring og hjernesykdommer. Oslo: Akribe; 2003. ISBN-13:978-82-7950-081-0/ISBN-10: 82-7950-081-2

Vurderingsformer:

- Arbeidskrav

- Arbeidskrav - det stilles krav om et tilstrekkelig antall godkjente undersøkelser, vurderinger og diagnostiseringer. Nærmere spesifisering av dette vil vi komme tilbake til.
- Kliniske studier omfatter fellesklinikker, ferdighetstrening og individuell veiledet klinisk praksis. Minimum 80 % deltakelse i kliniske studier.

- Eksamen

Eksamen består i en skoleeksamen bestående av flervalgsspørsmål og kort essay som avlegges ved avsluttet kurs vårsemester 2012. Det gis gradert karakter.

Tid / Sted		Tema	Foreleser/lærer	Litteratur
Uke 36 Onsdag 7. september Rom: Rom 201	Kl 09.00-09.30	Introduksjon til emnet Patofysiologi, sykdomslære, utredning og behandling	Karen Bjøro, førsteamanuensis	Artikler som skal brukes i undervisningen legges på Fronter og leses på forhånd.
	Kl 09.30-10.15	Kunnskapsbasert praksis	KB	Wyller:
	Kl 10.30-11.30	Litteraturhierarki / litteratursøk	Bibliotekar Marte Ødegaard, Medisinsk Bibliotek, Rikshospitalet	Kap. 1: Hva er geriati?
	Kl 11.30-12.00	Lunsj	Førsteamanuensis Inger Schou-Bredal	Kap. 3: Kunnskapsgrunlaget i geriatrien
	Kl 12.00-14.00	Gransking av litteratur	KB.	
	Kl 14.15-15.00	Hvordan bruke KBP som arbeidsmetode i AGS utdanning? Karen Bjøro		
Torsdag 8. september Domus Medicus/ Medisinsk biblioteks PC- stue, Campus Rikshospitalet Nedre Ullevål, Rom 201	Kl 09.00-11.30	Hvordan bruke Medisinsk bibliotek Bibliografiske databaser og litteratur	Bibliotekar Marte Ødegård	Jarvis: Kap.1: Critical thinking in health assessment
	Kl 11.30-12.30	Lunsj og retur til Nedre Ullevål 9		Kap.4: The Interview
	Kl 12.30-15.45	Kunnskapsbasert helsevurdering av den geriatriske pasienten Forelesning / Gruppearbeid med forberedelse av Klinikk 1	Karen Bjøro	Kap.5: The complete health history <u>Mental status</u> : Jarvis: Kap. 6: Mental status assessment

Fredag 9. september Abildsø bo- og rehabiliteringssenter	KI 09.00-15.00	Den geriatriske pasienten - Opptak av helseanamnese Husk navneskilt og sko Uniform får dere på sykehjemmet	Karen Bjørø FoU-leder Torunn Wibe, Utviklingssenter for sykehjem - Oslo	Jarvis: Kap. 5: The complete health history Wyller: Kap. 3: Kunnskapsgrunlaget i geriatrien
Uke 37 og 38		Studieoppgaver og selvstudium		
Uke 45		Studieoppgaver og selvstudium		

<p>Uke 46 Mandag 14. november</p>	<p>Kl 11.30-12.15 Kl 12.30-13.15 Kl 13.30-17.30 (4 t)</p>	<p>Vi starter opp i Fredrik Holsts Hus, Rom 223 Sykdomslære - introduksjon</p> <p>Introduksjon til modell for praktisk ferdighetsutøvelse</p> <p><u>Så går vi over til NU9, Rom 201</u> <u>Sirkulasjon – Hjerte-Karsykdommer</u> Anatomi og fysiologi – geriatrisk perspektiv Utredning, diagnostikk, behandling -Hjerteinfarkt -Hjertesvikt -Andre hjerte-karproblemer vanlig i høy alder Behandling av vanlige hjertesykdommer hos eldre</p>	<p>Karen Bjørø Prof. Ida Torunn Bjørk Dr. Svein Solheim, Hjertemedisinsk avdeling, OUS</p>	<p>Jarvis: Kap.19: Heart and neck vessels Kap. 20: Peripheral vascular system and lymphatic system</p> <p>Wyller: Kap.11: Ødemer Kap.25.3: Supplerende undersøkelser Kap. 41: Hjertesykdommer Kap. 30: 30.6-7-8 *****</p> <p>Hunskår: Kap. 2.8 Brystmerter Kap. 3.5 Hjerte og kretsløp</p>
<p>Tirsdag, 15. november</p> <p>Lovisenberg Diakonale Høgskole (LDH) Ferdighetslab</p> <p>Husk stetoskop</p> <p>NU9 201</p>	<p>Kl 09.15 – 12.00 Kl 12.00-13.00 Kl 13.00 - 16.00</p>	<p>Ferdighetstrening: Tema 1: Vitale tegn hos eldre: Respirasjon, temperatur, puls, BT</p> <p>Tema 2: Grunnleggende teknikker i fysisk undersøkelse med øvelse: inspeksjon, palpasjon, perkusjon, auskultasjon</p> <p><u>Lunsj og retur Nedre Ullevål 9</u></p> <p><u>Ernæringssvikt / Dehydrering</u> Ernæringssvikt hos eldre Utredning, forebygging og behandling</p> <p>Dehydrering og Elektrolyttforstyrrelser Utredning, forebygging og behandling</p>	<p>Høgskolelektor Jofrid Høybakk Høgskolelektor Irene Randen Praksisveileder Stig Tore Bogstrand</p> <p>Førsteaman. Morten Mowé, dr.med.</p>	<p>Jarvis: Kap. 8: Assessment techniques and the clinical setting Kap. 9: General survey, measurement, vital signs</p> <p>Wyller: Kap. 16: Generell medisinsk undersøkelse</p> <p>Jarvis: Kap. 11: Nutritional assessment Kap. 16: Nose, mouth, throat</p> <p>Wyller: Kap. 8: Dehydrering osv Kap 9: Underernæring og dårlig appetitt Kap. 24: Vurdering av</p>

				ernæringsstatus Kap. 29: Ernæring Kap. 46 Anemi ***** Hunsår: Kap. 2.2: Vekttap
Onsdag, 16. november NU9 201	Kl 09.15-11.00	<u>Vannlatningsforstyrrelser /urinkontinens</u> Anatomi og fysiologi i et geriatrisk perspektiv Utredning, forebygging og behandling	Overlege Renate Pettersen, PhD	Jarvis: Kap. 24: Male Genitourinary System Kap. 26: Female Genitourinary System
	Kl 11.00– 11.30	Lunsj		
	Kl 11.30-13.15	<u>Infeksjoner hos eldre</u> Diagnostikk og behandling Pneumoni, Urinveisinfeksjoner, Endokarditt, Sepsis	Prof. Morten Lindbæk/ Postdok Maria Romøren	Wyller: Kap.13: Vannlatningsforstyrrelser Kap. 21: Vurdering av vannlatningsfunksjonen Kap. 30.14: Inkontinensmidler
LDH Ferdighetslab Husk stetoskop	Kl 13.30-16.30	<u>Ferdighetstrening:</u> Tema 1: EKG på skop Tema 2: Hjerte-lungeredning	Praksisveileder Stig Tore Bogstrand Høgskolelektor Jofrid Høybakk	Kap. 43: Nyresykdommer og nyresvikt Kap. 33.4: Dialyse Kap. 40: Infeksjoner ***** Hunsår: 3.12: Nyrer og urinveier 3.13: Kvinnelige underlivsorganer og bryster (aktuelle avsnitt) 3.15. mannlige kjønnsorganer (aktuelle avsnitt)

Torsdag 17. november NU9 – Rom 201 LDH – Ferdighetslab Husk stetoskop	09.15-12.00	<u>Respirasjon - Lungesykdommer</u> Anatomi og fysiologi i et geriatrisk perspektiv Utredning og behandling av lungesykdommer hos eldre De vanligste lungesykdommer hos eldre: KOLS, Lungekreft	Overlege Magnus Qvarfort, Lungemed.avd., OUS	Respirasjon: Jarvis: Kap. 18: Thorax and lungs Wyller: Kap. 10: Dyspné Kap. 25.4: Spirometri Kap. 42: Lungesykdommer Kap. 30.9 Bronkolytika Kap. 30.17 Kortikosteroider *****
	12.00-13.00	Lunsj og gå til LDH	Høgskolelærer Ina Thon Aamodt, LDH	Hunsår: Kap. 2.7: Pustevansker Kap. 3.9: Lunger og luftveier
	13.00-16.00	<u>Ferdighetstrening</u> Tema 1: Væsketerapi, ilegging av perifert venekateter, stell/håndtering av sentralt venekateter Tema 2: Tema 2: Continuous positive airway pressure-(CPAP)-behandling	Høgskolelærer Irene Randen, LDH Praksisveileder Stig Tore Bogstrand, Akuttmed., OUS	
Fredag, 18. november NU201	09.15-11.00	<u>Funksjonssvikt hos eldre</u> Grunnleggende kjennetegn på sykdommer og funksjonssvikt hos eldre Utredning av sykdommer og funksjonssvikt hos eldre	Professor Anette Hysten-Ranhoff , dr.med.	Jarvis: Kap. 30: Functional assessment of the older adult Wyller: Kap.1 Hva er geriatri Kap. 5: Organrettede og generelle symptomer Kap.20: Vurdering av selvstendighet Kap. 27: Den tverrfaglige geriatriske behandlingsmetode
	11.00 – 11.30	Lunsj		
Uke 47 og 48	Uke 47	Studieoppgaver og selvstudium		

Uke 49 Mandag, 5. desember NU9 201	Kl 09.15-11.00	Diabetes hos eldre – Utredning – diagnose - behandling	Diabetessykepleier Anita Skafjeld	Wyller: Kap. 30.10: Antidiabetika Kap. 44: Diabetes mellitus
	Kl 11.15- 12.00	Diabetiske fotsår	 Hunskår: s. 531-537
	Kl 12.00 -12.30	Lunsj		
	Kl 12.30 - 15.30	Forebygging og behandling av trykksår	Dr.gradsstip. Ida Marie Bredesen	
Tirsdag, 6. desember Lille auditorium, Kontorfløyen, Ullevål, OUS	Kl 09.00-10.45	<u>Muskel-skjelettsystemet hos eldre</u> Utredning, forebygging, behandling av osteoporose Utredning av degenerative lidelser i muskel/skjelettsystemet - Artrose og Artritt	Professor Lars Nordsletten	Jarvis: Kap. 22: Musculoskeletal system
	Kl 11.00-12.45	Geriatrisk traume - bruddskader hos eldre	Professor Knut Stromsøe	Wyller: Kap. 48: Osteoporose og brudd Kap. 30.13 Osteoporosemidler Kap. 32. Kirurgi
	Kl 12.45-13.15	Lunsj		
	Kl 13.15-15.00	Pre- og postoperativ sykepleie - Pasienter som ligger på sykehus - Pasienter som er skrevet ut til sykehjem - Pasienter som er operert poliklinisk eller dagkirurgisk	Dr.gradsstip. Ida Marie Bredesen Hunskår: Kap. 2.9 Akutte magesmerter Kap. 2.10 Akutte ryggmerter Kap. 3.6: Muskel- og skjelettsystemet Kap.: 3.16: Skader, ulykker og forgiftninger (aktuelle avsnitt)

				<p>Del 5: Delirium Kap 20: Depresjon og angst hos eldre</p> <p>Kap. 25.1 Medisinsk-biokjemiske undersøkelser</p> <p>Kap. 25.2 Bildeundersøkelser</p>
<p>Onsdag, 18. januar</p> <p>NU9 201</p>	Kl 09.15-11.00	Slag i den akutte fasen - Vurdering og behandling	Brynjar Fure Forskn.leder, Seksjon for spes.helsetjen, Kunnskapssenteret Og Overlege dr med, Seksjon for hjerneslag, OUS	<p>Wyller: Kap. 39: Hjerneslagsykdommer Kap 33.1 Intervensjonsradiologi Kap 28. Rehabilitering</p> <p>.....</p> <p>Engedal & Wyller: del 2: Hjerneslag</p>
	Kl 11.00 – 11.30	Lunsj		
	Kl 11.30-13.15	Infeksjoner hos eldre	Prof. Morten Lindbæk og postdoc. Maria Romøren	
	Kl 13.30-15.30	Slag i rehabiliteringsfasen	Førstelektor Birgit Brunborg	
<p>Torsdag, 19. januar</p>	Kl 9.15 – 11.00	Medisinsk-biokjemiske undersøkelser	Foreleser avklares	<u>Abdomen – Mage-tarm</u> Jarvis: Kap. 21: Abdomen Kap. 25 Anus, Rectum, and Prostate
	Kl 11.00-11.30	Lunsj		
	Kl 12.30 – 15.15	<u>Kreftsykdommer hos eldre</u> Utredning og behandling av kreft Lindrende behandling	Overlege Marit Jorunn Jordhøy, PhD	<p>Wyller: Kap.45: Gastrointestinale problemer Kap. 33.3: Strålebehandling Kap. 35: Palliativ behandling</p> <p>.....</p>

				Hunskår: Kap 1. Side 49-54 Kap.: 2.11 Kuler og klumper Kap.: 3.2 Fordøyelsesorganer
Fredag, 20. januar NU9 201	Kl 9.15 - 12.00	Oppsummering Forberedelse til veiledet praksis Mappeoppgaver Forberedelse til eksamen	Marit Kirkevold	
Uke 4				
Uke 5 30. januar – 5. februar		Veiledet praksis	Marit Kirkevold	
Uke 6 6.-12. februar		Veiledet praksis (forts.)	Marit Kirkevold	
Uke 7-9	Uke 7	Hjemme		
	Uke 10 5. mars	Eksamen i patofysiologi, sykdomslære Utredning og behandling		